

Sektionen för planering säkerhet och miljö
Kristina Isacson

Myndigheten för Samhällsskydd och
Beredskap/MSB

Förslag till områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att hela transmissionsnätet för el inte kan utgöra ett sådant område som behövs för totalförsvarets anläggningar i enlighet med 3 kap 9 § miljöbalken.

SKR anser inte att det är rimligt att på ett schablonartat sätt peka ut en hel infrastruktur inklusive omgivande mark som riksintresse.

Riksintressemyndigheten har ett stort ansvar

Riksintressesystemet är ett av statens viktigaste instrument för att påverka och bevaka intressen av särskild nationell betydelse inom den fysiska planeringen. Riksintresseanspråken ska utgöra ett underlag för avvägningen mellan olika intressen i markpolitiska ställningstaganden. Riksintresseanspråk är inte avsedda att användas för att säkra enskilda myndigheters mål, behov och uppdrag.

Riksintressesystemet är redan idag svårt att hantera i den fysiska planeringen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) väljer nu enligt förslaget att på ett extensivt sätt tolka sitt utrymme för att peka ut riksintresseanspråk, och tillföra dem till det redan svårhanterliga systemet. Konsekvenserna är svåra att överblicka. Det ligger ett stort ansvar på respektive riksintressemyndighet att sätta sig in i systemet, dess räckvidd, funktion och konsekvenser innan anspråk görs på områden av riksintresse.

Riksintresseanspråk är inte rätt redskap för totalförsvarets försörjning

Enligt 3 kap 9 § miljöbalken kan områden som behövs för totalförsvarets anläggningar vara av riksintresse. MSB föreslår i föreliggande förslag att hela transmissionsnätet för el ska utgöra ett sådant riksintresse.

Totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret. Enligt MSB:s egen beskrivning består det civila försvaret av myndigheter, kommuner, regioner, företag, organisationer och privatpersoner. Om 3 kap 9 § miljöbalken skulle avse områden för hela den infrastruktur och de försörjningssystem som krävs för

totalförsvarets anläggningar, skulle riksintresset därmed kunna omfatta i princip hela samhällsstrukturen. Så är riksintressesystemet inte avsett att fungera.

Att ge rätt förutsättningar för totalförsvarets anläggningar är, precis som god kapacitet för energiförsörjning och energidistribution, viktiga frågor för landets utveckling. Men viktig är även möjligheten att bedriva en adekvat fysisk planering, där kommunen har möjlighet att utöva sitt ansvar för planläggningen av mark och vatten. Om riksintressesystemet används på ett sätt det inte är avsett för, försvåras kommunernas fysiska planering avsevärt. Rätt instrument måste användas för att reglera rätt saker. Att totalförsvarets infrastrukturella försörjning skulle säkras genom utpekanden via miljöbalken, kan inte vara rimligt.

SKR anser att hela transmissionsnätet för el inte kan utgöra ett sådant område som behövs för totalförsvarets anläggningar i enlighet med 3 kap 9 § miljöbalken.

Totalförsvarets riksintressen har en särställning jämfört med andra riksintressen, enligt 3 kap 10 § miljöbalken. Transmissionsnätet för el skulle på det föreslagna sättet få företräde jämfört med andra statliga intressen vid en intressekonflikt. Någon konsekvensbedömning av vad det skulle leda till framgår inte av det remitterade materialet.

Ytkrävande anspråk utan praktisk hänsyn försvårar tillämpningen

Förslaget innebär för det första ett anspråk på hela den befintliga infrastrukturen, för det andra ett teoretiskt utbyggnadsområde runt hela den befintliga infrastrukturen och för det tredje även ett extra påverkansområde utanför både befintlig anläggning och den teoretiska utbyggnadsmöjligheten. Detta längs hela strukturens sträckning, oavsett läge, befintlig bebyggelse, fastighetsägarskap, topografiska eller andra fysiska förutsättningar.

Kritiken mot befintliga riksintresseanspråk handlar ofta om att de inte hålls aktuella och är dåligt anpassade till verkliga förhållanden. Att områden utanför riksintresset betraktas som influensområden, är också ett känt problem som försvårar den fysiska planeringen i kommunerna. Att då konstruera ett nytt riksintresseanspråk med mycket stor geografisk utbredning, på ett uttryckligen teoretiskt och schablonartat sätt är därför inte bra. Även vid mycket stor utbyggnad av transmissionsnätet, kan all denna yta inte behöva tas i anspråk. Det är riksintressemyndighetens ansvar att ta fram planeringsunderlag som är så pass detaljerade att kommunen i senare processer kan göra bedömningar av vad som kan antas vara förenligt med riksintresset eller inte. Det är också riksintressemyndighetens ansvar att hålla anspråken relevanta och aktuella. Hur detta ska gå till när de redan från början utgörs av schabloner och förenklingar, redovisas inte.

SKR anser inte att det är rimligt att på ett schablonartat sätt peka ut en hel infrastruktur inklusive omgivande mark som riksintresse.

Alltför begränsat remissförfarande

Remittering av materialet har inte skett till berörda kommuner. Visserligen finns formellt inte någon skyldighet för riksintressemyndigheten att föra dialog med kommunen i dessa processer. SKR anser att det ändå borde vara självklart för riksintressemyndigheten att samråda med berörda kommuner vid omfattande förändringar eller nytillkommande riksintresseanspråk. På detta sätt skulle myndigheten kunna inhämta synpunkter, lokalkunskap och förståelse för riksintressesystemets funktion i den kommunala planeringen.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande